

Sprog efterhaanden har tilkæmpet sig i Canada, afgiver en national Fest, der St. Hansdag 1880 afholdtes i Quebec. Denne Fest var udelukkende fransk, og der var hverken Engelskmænd eller Irelændere til Stede. Glanspunktet ved Festen var den Tale, der holdtes af Dronning Victorias Svigersøn, *Marquien af Lorne*, der er Forbundets Guvernør. Ved Slutningen af Banketten talte han højt rosende om de franske Canadiere, og han fremhævede deres Loyalitet over for Dronningen, deres Dygtighed og andre gode Egenskaber, og alt dette skete paa fransk. Det er første Gang, at Guvernøren ved en vigtig Løjlighed har holdt Tale paa fransk. Efter hvad her er meddelt, er der altsaa al Grund til at tro, at det franske Element i det canadiske Forbund vil vedblive at leve, og det vil saaledes ikke gaa dér som i de nordamerikanske Fristater. Da Franskmandene havde faaet Canada og Louisiana, mødtes to franske Strømninger i de Landstrækninger, som nu af Nordamerikanerne kaldes „far-west“; den ene Strømning gik fra Canada mod Syd og den anden fra den mejicanske Bugt mod Nord. Det første Kjendskab til disse vestlige Egne, til Klippelhjærgene, de store Ørkenstrækninger og de frugtbare Sletter ved den mejicanske Bugt skyldes Franskmandene*), og den største af Opdagerne i hine Egne var en Franskmand fra Rouen, *Robert Cavellier de la Salle*, en Mand, hvis Navn er ukjendt, tør man vel sige, for Størsteparten af Læserne af nærværende Tidsskrift. I en Alder af 26 Aar rejste han til Amerika for igjennem denne Verdensdel at finde en Vej til Kina; 1669 opdagede han Ohio og 1672

*) Découvertes et établissements des Français dans l'Amérique septentrionale. 4 Bind. Paris. 1877.

Mississippi. Da han havde fundet denne vældige Flod, fik han den Tanke at forene Canada, der i længere Tid havde været i Franskmandenes Eje, med Antillerne. Han byggede nu forskellige Forter i disse Egne, og 1682, altsaa netop for tohundrede Aar siden, indskibede han sig paa Mississippi; i April samme Aar naaede han Flodens Munding, og han undersøgte dernæst Landet deromkring, som han kaldte Louisiana. Selv Byen St. Louis i Missouri, der har 300,000 Indb., er fra først et fransk Fort, som blev grundet for at danne et Forbindelsesled mellem Canada og Louisiana tværs igjennem Mississippis og Ohios Floddale. I det indre af Fristaterne er næsten ethvert Spor af den oprindelige franske Kolonisation forsvundet, og kun i Louisiana holder det franske Element sig endnu; men efter al Rimelighed er det alene et Tidsspørgsmaal, naar ogsaa dette forsvinder.

Man kan let indse, at Franskmandene med en vis Vemod tænkte paa den Skæbne, som deres Kolonisationsplaner havde haft i Nordamerika, og at de ikke uden Bitterhed mindes *Voltaires* letsindige Udtryk, da de maatte afstaa Canada: „det er kun nogle Tønder Land med Sne, som vi miste.“ Efter at Franskmandene havde afstaaet den venstre Bred af Mississippi til England, afstode de den højre Bred til Spanierne; ved Freden i Luneville 1801 fik Napoleon vel den nævnte Gave til Spanien tilbage, men to Aar efter solgte han for 60 Millioner Frank Louisiana og det umaadelige far-west til de nordamerikanske Fristater; paa denne Maade tabte Frankrig „et nordamerikansk Kejserdømme“. *Chateaubriand* har ogsaa med rette sagt derom: „Vi bleve udelukkede fra den nye Verden, hvor Menneskeslægten atter skal til at begynde.“

Gipps Land i Avstralien,

et Foredrag af **D. Howitz**, Forstkandidat.

Avstrallandet, der egentlig burde hedde Ny Holland, da Hollænderne allerede i den første Del af det 17de Aarhundrede have besøgt betydelige Strækninger af dets Kyster, har indtil den sidste Menneskealder været næsten ukjendt. Denne Verdensdel har et Omraade af omtrent 138,000 □ Mile, men tilbyder ikke som de andre Verdensdele en let Adgang til det indre. Kysterne ere uvenlige og enten meget klippefulde og bratte uden nogen synlig Landingsplads paa Hundreder af Mil eller

danne lange, lave, sandede Strækninger med liden eller næsten ingen Plantevæxt. Med Undtagelse af Carpentaria-bugten har Avstralien ingen dybe Havbugter eller Indskæringer, og de, der findes, frembyde i Reglen kun snevre Løb, der ere vanskelige at passere uden nøje lokalt Kjendskab. Dette Lands Plantevæxt og øvrige Karakterer er desuden saa vidt forskjellig fra andre Verdensdele, at det for den, der ikke kjender det, maa synes ubeboeligt. Et Exempel herpaa har man i en Rapport, som

blev sendt den engelske Regjering fra Guvernøren i Ny Syd Wales. Denne havde nemlig afsendt de to Videnskabsmænd, Robbins og Grimes, der skulde undersøge den sydlige Del af Landet omkring Bugten Port Philip. Disse Herrers Beretning gik ud paa, at Landet heromkring er ufrugtbart og uvenligt, og at det i det hele aldeles ikke egner sig til Beboelse. Dette skete 1803, og nu er denne Del af Landet den bedst befolkede og bedst dyrkede, og her findes Melbourne og flere andre Byer. Avstralien besidder kun faa frugtbare Floder eller Vandinger, og nøjagtige lagttagelser ere nødvendige for at opdage dette Lands gode og daarlige Egenskaber. Dette er ogsaa en væsentlig Grund til, at kun Kysterne eller Landet nær disse endnu er bekjendt; thi, som sagt, det mangler næsten paa større Vandveje i det indre. Vejr-laget er meget tørt i de 9 Maaneder af Aaret, medens i de 3 Vintermaaneder paa samme Strøg Regnen falder med en saadan Voldsomhed og saa vedvarende, at Vandfloden hindrer al Trafik.

Disse Omstændigheder maa det fortrinsvis tilskrives, at der ikke er gjort flere Rejser i det indre; thi disse ere baade møjsommelige og farlige. Alligevel har Landet nu været gjenemrejst i de fleste Retninger af mange Opdagere og med større eller mindre Held. De dristigste af disse ere Hume, Sturt, Sir George Grey, Eyre, Tyskeren Dr. Leichardt, der forsvandt paa sin anden Expedition og om hvem man ikke siden 1848, da han forlod Sydney, har haft tilforladelige Efterretninger; fremdeles Mc. Douall Stuart, Burke og Wills, der 1860 søgte at trænge igjennem det indre til Carpentariabugten, men omkom paa Tilbagevejen, Howitt, der fandt Burke og Wills og Levninger af deres Papirer, Giles, Warburton og de sidste Aars mest bekjendte Explorator, John Forrest saa vel som Alex Forrest.

Man har længe haft underlige Forestillinger om det indre af Landet, og i lang Tid var der mange, som mente, at det bestod af en stor Saltsø. At der ikke var betydelige Bjerge derinde, kunde man vide med Sikkerhed, thi der findes ingen store Floder; jo længere man er kommen ind, des fladere og mere tørt har Landskabet ogsaa vist sig at være. De senere Rejser have ogsaa godtgjort, at der ikke er store Afvælinger i Terrænet i det indre, og skjønt der findes store Strækninger, som endnu ere uberejste, kjender man dog nok den almindelige Karakter ogsaa af disse Steder, der med Rette kunne kaldes Ørkener. Det er naturligt, at Landet, for saa vidt det har nogen Plantevæxt, er forskjelligt, efter som det ligger nærmere eller fjærnere fra Ækvator; men Overgangen er saa gradevis, at det er umuligt at angive Grænsen imellem den tropiske Palmevæxt

i det nordlige samt Bregne- og Gummitrævæxten i det sydlige Avstralien. I det indre er der ogsaa store Strækninger, hvor der saa godt som ikke findes noget Plante- eller Dyreliv, kun bart Sand og Sten. Som Oaser i Ørkenen er der hist og her Dale imellem de næsten altid fra Vest til Øst gaaende Højdedrag, og disse Dale ere da i Reglen vandholdige og forholdsvis rige paa Planter og Dyr. Adskillige af disse Dale faa dog kun i fugtige Aar nogen Vandforsyning, og i den tørre Tid ere de da lige saa ufrugtbare og nøgne som den omgivende Ørken, hvor Jorden om Sommeren er bagt til en haard Skorpe med store Revner, der gjøre det yderst farligt at ride hurtig, og paa somme Steder endog aldeles standse den rejsende. Paa mangfoldige Steder findes der Vandhuller, paa hvilke den rejsende maa stole; men han tør ikke lide paa dem. Somme Tider kan et Vandhul, der ikke før var fuldt, i tørre Aar holde Vandet tilbage i lang Tid, medens paa samme Tid et velkjendt og søgt større Hul er aldeles udtørret; Grunden hertil har man forgjæves søgt at finde. Mange af Oaserne ere af stor Udstrækning og egne sig vel til Beboelse, ja! jeg regner det endog for sandsynligt, at større Strækninger, der nu anses for aldeles ufrugtbare og uskikkede til Kultur, ved en Tilplanteing af Træer og først af alt ved en fornuftig Opbevaring i store Damme af det rigelige Vintervand, der nu løber bort, kunne blive omdannede til frugtbare Græsgange og Marker. Det er en forbløvsende Virkning, Vandet har paa alt under disse Breddegrader; thi den stærke Solvarme, der her i Norden virker livgivende paa Plantevæxten, brænder i Avstralien Planterne op, naar de ikke styrkes og forfriskes ved en stadig Vandforsyning. Jeg maa bemærke, at saadanne Damme eller Vandbeholdere burde gjøres smalle og dybe; thi Overfladefordampningen her er meget stor.

Af Søer findes der kun faa i det indre. Amadeus-søen i Midt-Avstralien er 50 danske Mil lang og indtil 10 Mile bred, Eyre-, Gairdner- og Torrenssøen i Syd-Avstralien ere næsten af samme Størrelse; Austin-, Moore-, Burlee- og Careysøen i Vest-Avstralien naa omtrent en Fjerdedel af disses Størrelse. De nævnte Vandsamlinger ere alle Ferskvandssøer; men i den saakaldte Victoria-Ørken findes en Del Saltsøer, hvis Størrelse og Form man dog endnu ikke kjender meget til, da Landet omkring dem er øde og ørkenagtigt. I det hele taget er den Strækning, som ligger imellem den 120de og 131te Længdegrad, den Del, der er mindst kjendt og som ved sin ørkenagtige Natur har sinket opdagelsesrejsende fra at trænge længere ind eller har nødt dem, der have forsøgt dette, til at dvæle saa lidt som mulig paa deres Vej. Imidlertid har Giles dog gjort tre Rejser her, medens Warburton drog

noget nordligere og Forrest og Eyre drog langs den sydlige Kyst og 1879 gjorde en Tur i den nordlige Del. Denne Del af det indre er kun meget lidet hævet over Havets Overflade, vel omtrent 70 Fod, og bestaar for det meste af tørre og stenede Sandørkener, der næsten ere uden Plantevæxt og som kun have yderst faa Oaser. I den nordøstlige Del af Avstralien, hvor Sletterne ere meget højere over Havets Overflade, har Landet imidlertid en langt heldigere Karakter og egner sig fortrinlig til Kolonisation, især da Vejrlaget her, om end meget varmt, dog er frit for de hede Vinde, der i Midt- og Syd-Avstralien virke saa sløvende paa alle Evropæere.

Man har ofte sagt, at Jorden snart vil blive overbefolket; men naar man betænker, at der i Afrika saa vel som andre Steder findes uhyre Strækninger, der kun vente paa Menneskets Hjælp for at afgive alt, hvad disse begjære, kommer man til det Resultat, at der endnu er mange Aarhundreder tilbage, før en Overbefolkning vil finde Sted, Jorden over. Det, som det gjælder om, er at faa Folk, der bo i Egne, hvor der er for mange Mennesker, til at drage hen til Egne, hvor der er for faa.

Efter disse indledende Betragtninger vare det mig tilladt at dvæle ved den Del af Avstralien, hvor jeg har boet den længste Tid, og som jeg ved mine hyppige Rejser i Egenskab af Førstemand har skaffet mig et vist Kjendskab til, nemlig Kolonien Victoria, den sydøstligste Del af det hele avstralske Fastland. Skjønt denne Koloni er den mindste i Udstrækning, er den dog den vigtigste og bedst befolkede af alle de avstralske Kolonier; thi den egner sig fortrinnsvis til Bebyggelse for Folk fra det nordlige Evropa.

Uden at indlade mig paa en Beskrivelse af hele Kolonien vil jeg nu tillade mig at skildre den Del deraf, som endnu kun er lidet befolkede, ja! endog kun delvis kjendt. Jeg mener den østlige Del, der gaar under Navnet *Gipps Land*, og heraf atter den østlige Del af dette.

Gipps Land har en Udstrækning af 1200 □ Mil, hvoraf omtrent Tredjedel er Bjærgland. *Formationerne* høre for største Delen til de sene paleozoiske, men i den østlige Del ere de ældre og høre paa enkelte Steder til den siluriske og devoniske Formation, saaledes som Normen Taylor, en bekjendt avstralsk Geolog, har oplyst. I den sydlige Del findes Kul, og det er ikke urimeligt, at man i det indre vil finde en udbredt Kulformation, om end Kullene næppe ville være enten saa gode eller i saa stor Masse som de, der findes i den egentlige Kulformation, der er opdaget i Ny Syd-Wales. Granit og Trap danne store Partier. Fra Øst komme de avstralske Alper, der her dog ikke naa nogen

betydelig Højde, og det højeste Punkt kan næppe være 5,000 Fod. Bjærgenes Form vise, at der har fundet store Omvæltninger Sted. Der er Rigdom paa Metaller; Guld er paa mange Steder fundet i ikke ringe Mængder, og rige Miner findes især i Omeo Distriktet.

Ved denne Lejlighed maa det være mig tilladt at fortælle, at der i Kolonien findes et gammelt Rygte fra den Gang, da Hume og Howell 1824 rejste over Land fra Ny Syd-Wales, og kom ud ved en stor Havbugt, der rimeligvis har været Western Port Bay. I Følge deres Sigende passerede de en meget hjærgfuld Egn, som de beskrev som værende meget rig paa Mineralier, og en mundtlig Beretning lever endnu om, hvorledes de en Dag passerede nogle Klipper nær ved en Bæk, hvor et Jordskred nylig havde fundet Sted og derved havde blottet en bred Aare, der indeholdt et gult, skinnende Metal, som de antog for Kobber, men ikke fik Tid til at undersøge nærmere. Hvis de havde gjort dette, vilde de sikkert have fundet, at det var Guld; thi i mange Bække i disse Egne ere Hulningerne i Flodsengene rige paa fintkornet Guld, ofte i saa store Mængder, at Folk leve af at søge derefter. Paa de Steder, hvor dette Guld kommer fra, maa der sikkert findes større Kvartsaarer med det kostbare Metal, og er dette Tilfældet, saa er Tiden kommen til at bringe dem for Dagens Lys; — med Guldet følger Indvandring, og der vil da blive livligt i de nu saa ensomme Urskove. Af andre Mineralier har man fundet Kobber, baade rent og i Forbindelse med Kul og Svovl, Tin som Tinsand ved Floderne, Antimon, Bly, Kobolt, Vismut, Mangan og Molybdæn. Udførselen af Guldet fra Victoria indtil Aaret 1879 havde en Værdi af 3500 Mill. Kr. Jeg har ofte i disse Egne truffet paa smaa Selskaber, bestaaende af to til fire Mænd og somme Tider kun en enkelt Guldgraver, der her, langt fra Civilisationen og Verden, ude i den store Natur, have levet et frit og uafhængigt, om end ofte haardt Liv, og maaske været i Besiddelse af Guld nok til at købe sig alle de Behageligheder, som det lange Ophold i Urskoven har bragt til at undvære og ofte til at foragte.

Som en Følge af de høje Bjærg, de dybe Kløfter med et ofte indtil 20 Fod tykt Humuslag, de velvandede Dale og de frugtbare Sletter er *Planteverdenen* her storartet. Næsten overalt findes Urskove med deres uhyre Træer, og i Kløfterne er der en tæt Underskov, der paa sine Steder er uigjennemtrængelig uden ved Hjælp af Øxen. Hvor Dalene ere af større Udstrækning, er Skoven dog mindre tæt, og Arbejdet for den kommende Nybygger altsaa noget lettere; men i de smalle Kløfter ere Træerne af en saa vældig Størrelse og Underskoven saa tæt, at et betydeligt Arbejde kræves for at omdanne saadanne

Steder til Agerland. Naar man stiger op fra Bredderne af Floderne, kommer man i Reglen først til et Bælte af *Avicennia officinalis*, der tilligemed andre Træer danne de avstralske Mangroveskove; disse Træer findes dog kun indtil Højvandsmærket. Derefter kommer man til flere Slags Sump-Eucalypter, og iblandt disse maa særlig bemærkes *Eucalyptus Goniocalyx*, da den optræder i stor Mængde ved nogle af Floderne. Dette Træ har ofte været forvekslet med det nu saa navnkundige Yarrotæ (E. *marginata*) fra Vest-Avstralien og har ogsaa megen Lighed med dette, selv i Vedet; men efter flere Prøver er man dog kommet til det Udslag, at det ikke saa godt som Yarrotæet modstaar Pæleormen. For Resten har det en langt bedre Væxt end E. *marginata*, der som oftest er meget trøsket og knudret; thi her findes disse Træer almindeligvis i meget sluttet Bevoxning og have som Følge der af lige og ranke Stammer. Rødgummitræet (E. *rostrata*) findes kun meget lidt her, og det er kun i nogle Dale i den sydvestlige Del, at det findes i Mængde. Hvid-Gummitræet (E. *amygdalina*) er ogsaa af Vigtighed, og det har en uhyre Stamme, der ofte opnaar en Tykkelse af 15—25 Fod og en Højde af 400 Fod. Af andre Arter maa man mærke E. *botryoides*, der udmærker sig frem for alle de andre Eucalypter ved sine tykke, mørkegrønne og skyggefulde Blade og derved, at dets Ved er saa udmærket til alt Vandarbejde. Baron von Müller, den store Botaniker, som er født i Holsten, har fundet Træer paa over 230 Alens Højde og selv i Victoria State, omtrent 10 Mil fra Melbourne, opmaalt en af disse Kæmper, der havde følgende Maal: Tykkelse i Brysthøjde 8 Alen, Omkreds 25½ Alen, første Gren i en Højde af 160 Alen, største Højde 215 Alen eller mellem 3 og 4 Gange Højden af Rundetaarn. Naar man første Gang ser disse høje Træer, kan man næppe tro, at de ere saa høje. En Belgier, som jeg havde den Fornøjelse at vise nogle af disse Træer, var helt vantro i saa Henseende, indtil han havde faaet Troen i Hænde ved at maale et, der var faldet om, og derefter nogle, der endnu stode paa deres Plads. Da Belgieren og jeg endnu vare 4 danske Mil borte fra dem, viste jeg ham deres hvide Stammer over den lavere Underskov og sagde at de vare næsten alle over 200 Alen høje, men jeg kunde se paa ham, at det kun var Høflighed, som afholdt ham fra at modsige mig. Da vi saa til sidst kom ind til dem og havde maalt nogle af dem, fik han Syn for Sagn. I en Afstand af 5 Mil eller længere end fra Kjøbenhavn til Roskilde kan man i klart Vejr, d. v. s. næsten altid, se en Del af disse store Træer, der staa paa en Bjergside, som har været brændt af og hvor der nu kun ellers er Underskov.

Højere oppe paa Bjærgene komme vi til Bjærg-Eucalypterne, og af disse maa her især mærkes Jærnbarktræet (E. *lesicoxylon*). Dette Træ opnaar vel ikke en større Højde end 50 Alen; men dets Ved er af stor Vigtighed, da det regnes for at være det haardeste, mest spænstige og varige af alle avstralske Træer. Da dette Træ er meget nøjsomt, gror det, hvor andre Træer næppe kunde finde Fodfæste. Det beklæder derfor som oftest de stenede, klippefulde Højder og Bjærgsider, hvor intet andet Træ vilde kunne gro, og det gjør derfor særdeles megen Nytte, baade til Gavntæ og forli det beskytter Dalene, samt ved sine Rødder sprænger Klipperne og holder paa den løse Jord, saa at det hindrer Vandets alt for hurtige Forsvinden. Hvor dette Træ findes paa Sletterne, sigte Guldsøgerne, at det er et sikkert Tegn paa Guld. Dette kan jo ogsaa godt være Tilfældet, da det kan hændes, at dette Træ som Næringsmiddel kræver Guld eller Æmner, som ledsage dette Metal; om imidlertid dette skulde findes i tilstrækkelig Mængde til Anlæg af Miner, er en anden Sag. Langs Bække, Vandløb og i Kløfter finder man ogsaa en Mængde Arter af Akasier, og af disse er det især A. *decurrrens*, der danner Bevoxninger. Dette søgte, værdifulde Træ findes næsten ved alle Vandløb og er af stor Vigtighed for Nybyggerne. Barken, der indeholder næsten 30 pCt. Garvesyre, er meget efterspurgt; Vedet brænder allerede som grønt med stor Lethed og giver en betydelig Varme. I Melbourne bliver det betalt med en høj Pris af Bagere og Konditorer. Det giver tillige gode Kul, og da disse ogsaa have høj Pris i Byen, vil Kulbrænding være en Indtægtskilde. Af andre Akasier maa jeg ogsaa nævne det saa kaldte Blackwood (A. *melanoxylon*). Denne Akasic afgiver, foruden sin paa Garvesyre rige Bark, tillige et sjældent værdifuldt Ved. Det er haardt, mørkt og af en meget smuk Textur og derfor meget efterspurgt i de senere Aar til Møbler og især til Klaverer, hvortil det, efter Beretninger fra Udstillingen i Melbourne, skal egne sig i høj Grad ved at give disse en fuld og klar Tone. Regeringen har nu ogsaa faaet Øjet op for dette Træs Vigtighed og forbudt Fældningen under et vist Tværmaal i de kongelige Skove og paa det Land, der endnu er i Kronens Eje.

I Kløfterne findes desuden en Mængde andre Træarter, og jeg vil af dem her nævne Sassefrastræer (*Atherosperma* sp.), Casuariner og Morbærtræer (*Hedycarpa* sp.), der yde gode Produkter. Her findes ogsaa en Masse Bregnearter, og deriblandt da især Bregnetræerne, hvoraf den store *Dicksonia* opnaar en betydelig Højde. Stammen er ofte 30—40 Fod høj, og de enkelte Blade 10—12 Fod lange. Nogen synderlig Nytte yde disse skønne Træer dog ikke; men de indtage umaadelige Strækninger i Gipps-

land. At give en mere detailleret Beskrivelse af Plantevæksten, vilde kræve en større Tid, end der kan tilstedes mig, og jeg vil derfor kun bemærke, at den humusrige Jordbund, den varme Sol, Nærheden af de store Bjerge og Havet, der mildner Vejrlaget, bidrager til at udvikle en meget rig Flora og afgiver en vid Mark for Botanikerne.

Da Planteverdenen er saa rig, synes det underligt, at *Dyrverdenen* er saa fattig paa Arter; thi om der end findes en Mængde Kænguruer lige fra den store Kænguru indtil den lille Kængururotte, Vombatter, Pungbjørne, Pungrotter, Flyvende Egern o. s. v., ere Arterne dog faa. Af Rovdyr findes kun den vilde Hund, „Dingo“, der kun er farlig for Faareflokkene. Et mystisk Dyr, som de indfødte kalde „Bungip“, og som lever i Floderne og Indsøerne, siges nu at være en Ferskvands Sælhund. Imod stormfuldt Vejr kan man høre dette Dyrs stærke Stemme, der lyder som et Klageskrig. Næsten alle de avstralske Dyr ere Natdyr, og man kan derfor godt rejse i Dage uden at se et eneste; saa snart Solen er gaet ned, begynder der imidlertid et travlt Liv. Pungrotten skriger og klavrer om i Træerne, Pungbjørnen brøler med en vældig Stemme, der langt overgaar, hvad man skulde vente af et Dyr, som ikke er større end en Hønsenhund. I det hele taget er Natten her meget underlig for den, der ikke er vant til den. Mærkelige Lyde lade sig høre, Kradsen og Skraben i Græs og Blade, og alt, der ved Dagens Lys synes dødt, rører sig nu; Mørket er lige saa fuldt af Liv, som Dagen var stille.

Fugleverdenen er meget rig, og der er beskrevet over 650 Arter fra dette Land. Ved Vandet er der en Masse sorte Svaner, Pelikaner, Gjæs, Ænder og Vadefugle, medens Skovene vrimle af Kakaduer og Poppegøjer. Alle mulige Farver, fra den mest brillante røde, blaa og grønne Metalfarve indtil den dybe sorte hos den sorte Kakadue og den snehvide hos den gultoppede hvide, findes her. I Bregnedalene lever den for Avstralien særegne Lyrehale, der er dette Lands Spottefugl, i det den efteraber alle andre Fugles og Dyrs Skrig og tillige de Lyde, den hører fra Menneskeboligerne, saaledes Hundens Gøen, Faarets Brægen o. s. v. Den er meget svær at komme nær og at fange undtagen i Parringstiden, naar Hannen skraber en lille bar Plads i Skoven, hvorpaa den danser om, medens den synger til Beundring for de omstaaende Høns. I Dalene ser man den saa kaldte leende Jackas, en stor Kongefisker, der er bekjendt for sin spottende Latter, som den lader høre ved den mindste Lejlighed. Det er en højst nyttig Fugl, der lever af Insekter, Mus og frem for alt af Slangar, som den dræber ved et eneste Hug med sit store Næb. Man har sagt, at de avstralske

Fugle ikke have nogen Sang, og at Blomsterne ikke have nogen Duft. Dette er en Fejltagelse; thi skjønt Sangen ikke er smuk efter vore Forestillinger, ere de Fuglestemmer, man hører, dog saa aldeles i Stemning med den vilde Urskov, at de danne et harmonisk Hele dermed. Klokkefuglen f. Ex., der er meget talrig i Gippsland, lader en klar, ringende, men monoton Klokketone høre, medens Skaden om Morgenen og Aftenen synger en vild Melodi fra Toppen af de høje Træer, og Kakaduerne næsten døde os med deres stærke Skrig. Den, der om Foraaret har været ude i den avstralske Skov, vil ogsaa snart erkjende, at Blomsterne lugte; thi Akasiablomsterne og Honningeucalyptens Blomster og Blade tillige med mange andre afgiver en saadan Vellugt, at Luften er fyldt dermed, ja! til en saadan Grad, at man fra Skibe 10—15 engelske Mil fra Land have kunnet mærke den. Af Fiske findes her den for Gipps Land særegne Aborre, der forekommer i stor Mængde i Floderne i Nærheden af Søen. Tillige findes Sortfisken, Aal og Foreller i de mangfoldige Bække. I ethvert Vandhul kan man i Reglen i nogle faa Minutter fange Fisk nok til et Maaltid, og i Havet vrimle det af større Fiske; Krabber og Rejer have her en Størrelse, hvorom man ikke har Idé. I de Bassiner, som Ebben efterlader, kan man ved at tage ud til et Rev fange Fisk af de mest vidunderlige Farver og Former. Man maa dog tage sig i Agt for Hajerne, der findes i Mængde og ere meget dristige.

Af Slangar er der en Del Arter, og flere af disse ere meget giftige, men der er gjort mere Stads af dem, end de fortjene; thi man kan godt rejse i Dage og Uger i Urskovene uden, selv i den værste Tid, at se en eneste. Hollænderen Schlegel har skrevet, at Avstrallandet er rigt paa giftige Slangar, men han mener paa giftige Arter; thi i Mejico, hvor der kun er faa Arter, ere Dødsfaldene ved Slangebid mange Gange talrigere end her, hvor det er sjældent, at man hører sligt. I 1879 var der, saa vidt jeg husker, kun nogle og tyve Tilfælde af Slangebid, og intet af disse var dræbende.

I Bregnekløfterne er der en lille Landigle, der er meget ubehagelig. Den er omtrent en Tomme lang og sidder i Reglen paa Blade og Straa, hvorfra den falder ned paa den forbigaaende og trænger sig ind under Klæderne, hvor den strax suger sig fuld af Blod og saa i Reglen glider ned i Støvlerne eller Strømperne; her bliver den knust, saa at man næsten kommer til at vade i sit eget Blod.

Insektverdenen er meget rig, og da der er en saa stor Ophobning af Træ i alle Stadier af Forraadelse, er det naturligt, at de Insekter, der leve af Træ, ere de fremherskende.

Vejrlaget er udmærket. Paa Nordsiden er Landet ved høje Bjerge været imod de hede Vinde, der komme fra de ophedede Sandørkener og de træløse Sletter i det indre, og paa Sydsiden er der aabent for det store Hav; paa denne Maade har Gipps Land et Vejrlag, der ikke let finder sin Mage. Vinteren er mild, og det er kun paa Højsletten og i Bjærgene, at man kan have Snefald. Om Vinteren falder Termometret sjælden lavere end til 5—6° over Frysepunktet, og om Dagen er det meget varmere. Sommervarmen overstiger sjælden 35—36° i Skyggen, og selv denne Varme føler man ikke i den lette og rene Bjærgluft. Jeg har rejst omkring i Gipps Land med 60° i Solen, og jeg har dog ikke følt Varmen saa stærkt, som da jeg i Fjor var i England, hvor der var mange Grader lavere Varme. Efter en varm Dag kan man ogsaa her altid gjøre Regning paa en forfriskende Havbrise, og Nætterne ere altid kølige og forfriskende. I det hele taget er Vejrlaget yderst sundt; thi man kjender kun lidt til Feber i denne Skovluft, fuld af Duften fra Gummitræerne og Akasierne. Denne Luft har en mærkelig oplivende Virkning paa alle. Paa en af mine Ture blev jeg en Gang ledsaget af en velbekendt Hypokondrist fra Melbourne. Han var Embedsmand i et af de offentlige Kontorer der og havde aldrig før været ude i Bjærgene. Ved at komme herud, hvor Akasierne stode i fuldt Flor og hvor en let og mild Luftning bragte en forfriskende Veilugt fra de Tusender af Blomster, blev han saa let og glad, at han bar sig ad som en undsluppen Skoledreng og slog Kolbøtter.

Hvor man end kommer hen i Gipps Land, vil man finde *Vand i Overflod*, og flere af Floderne have en ikke ringe Længde. Floden Mitchell er sejlbare for temmelig store Dampskibe langt fra sin Munding, Snowy og Tambo have ogsaa været befarede af Dampskibe, der gaa op for at hente Bark og Tømmer. Den eneste Ulempe eller Hindring for Skibsfarten paa disse Floder, hvor Sommer- og Vintervandstanden ikke er meget forskjellig, medens Foraaret er den eneste Flodtid, bestaar i de store Træer, der ere faldne i Vandet, og som ofte danne Barrierer og Broer over brede Floder. Et Par saadanne Kæmper tage selvfølgelig en hel Del Plads op, og hertil kommer, at Vedet i alle disse Træer er meget tungere end Vand, saa at de strax synke, hvor de falde, i Steden for at flyde bort med Strømmen, saaledes som Fyrretræer vilde gjøre. Kommer nu ogsaa hertil, at de holde sig saa længe fra Forraadnelse, selv i Vandet, og at der saaledes let bliver en stærk Ophobning af dem, er det let at fatte, at betydelige Barrierer kunne dannes.

Af Vandveje maa jeg endnu omtale de store Søer i det sydvestlige Hjørne af Gipps Land. Disse Vand-

samlinger ere en Række af Ferskvandssøer, som modtage Vandet fra flere Floder og som staa i Forbindelse med Havet ved et smalt Indløb og derfor nærved det indeholde Brakvand. De ere sejlbare hele Aaret om, og Fortjenesten af at have været den første, der har besejlet dem, tilfalder vor brave Landsmand, Kaptajn Linschou, der endnu farer paa dem og har flere smaa Skonnerter og et Dampskib, hvormed han tager Fragter fra og til Melbourne og Kysterne. Han var den første, der vovede den farlige Sejlsads igjennem det snevre Indløb, hvor en Revle skal passeres under en stærk Brænding fra Havet. Flere Skibe, der have forsøgt dette, ere strandede her; men Linschou sejler uforsvunden og i alt Slags Vejr baade ud og ind og hævder saaledes som god Sømand vort Lands Renommé.

Gipps Lands Søerne var indtil 1876 delvis ukjendte, skjønt flere og deriblandt jeg selv havde undersøgt dem; men da der blev bygget en Jærnvej til Sale, Hovedstaden i Gipps Land, der ikke ligger langt fra Wellington-Sound, bleve de strax en Yndlingsplads for alle Melbournes Sportsmænd, der her ret kunne glæde sig imellem de Masser af Svaner, Gjæs og Ænder, som dække de stille Søer, og fiske imellem de smukke Øer og skovklædte Kyster, hvor Fiskene stime i Mængde.

Af *indfødte* findes der nu ikke mange, og de faa, som ere tilbage, ere meget spage og fredsommelige. I det indre fandtes der vel til for nogle faa Aar siden endnu nogle af de vilde Varrigeler, der vare af en lidt lysere Hudfarve og mere krigeriske end de mørkere Kystboere; men selv disse ere nu næsten forsvundne eller have givet efter for enten Missionærernes eller Whiskyens Paavirkning. Resten bor nu paa de af Regeringen oprettede Missionsstationer, hvoraf der her findes to. De sorte blive her frit bespiste, klædte og husede samt oplærte i Kristendom og de Arbejder, der passe sig for dem, hvilke ikke ere mange, da de ere en meget doven Race. Jeg tror heller ikke, at man vil kunne faa dem ret ind i det civiliserede kristne Liv, og der gjøres vistnok ogsaa for meget af Religionsundervisningen. En Dag mødte jeg ude i Skoven en sort, og da han tiggede, spurgte jeg ham, hvorfor han ikke blev paa Stationen; herpaa svarede han: „For meget Halleluja!“ Varrigelerne vare Menneskeredere indtil for ikke længe siden, men de skulle nu have faaet bedre Smag; dog tror jeg, at den mindste Lejlighed vilde bringe dem tilbage til deres gamle Sædvaner. At de saa hurtig forsvinde tør maaske foruden Whiskyen tilskrives den Omstændighed, at Civilisationen paatvinger dem Træpper og andre Klædningsstykker. Disse gjøre den før saa kraftige og haardføre vilde sygelig og følsom for Vejrforandringerne; han dør der-

for*). Mangel paa den for ham nødvendige Legemsbevægelse og Føde gjør vel ogsaa sit, og saaledes forsvinde de oprindelige Beboere hurtig. Naturligvis har Riflen og Revolveren gjort noget; men det taler man ikke om nu, og de behøves heller ikke mere.

Gipps Land er kun meget tyndt befolket og havde ved den sidste Folketælling kun 20,000 Mennesker paa et Omraade af 1200 □ Mil. Heraf bo kun 4,000 paa den Del, som jeg har omtalt her. Bairnsdale er dog en Kjobstad med ret god Handel og vil snart kunne gjøre sig Haab om at faa Jærnbaneforbindelse med Melbourne. Den staar nu i regelret Dampskibsforbindelse baade med Melbourne og Sale og vil have en stor Fremtid paa Grund af sin smukke og sunde Beliggenhed. Man finder dog ofte rundt omkring i Skoven og Bjærgene enlige Hytter, hvor der bor Folk, der leve et uafhængigt Liv ude i den friske Natur. Jeg har ofte paa de mest usandsynlige Steder truffet paa smaa Barkhytter, hvor disse Eremiter havde dannet sig smaa Hjem efter deres Smag, og især et af disse Tilfælde, der tillige har noget særegent ved sig, staar levende for mit Minde. Jeg var paa en Rejse fra Omeo ned til Søerne og havde passeret Gabet eller Passet over Bjærgene, da jeg fik Lyst til at se Mount Bindi. Efter at have passeret Tambofloden, der her er meget lav og stenet, men løber i en Dal temmelig højt over Havets Overflade, og hvor Gummitræerne staa tæt, begyndte Stigningen op imod Bjærget. Jeg fulgte nu den første Aas, der tilbød sig, og fik derved en god Udsigt til begge Sider. Med ét hørte jeg en Hunds Gøen, og nu opdagede jeg en let Røg, der steg op fra Dalen i Nærheden. Lidt efter traf jeg ogsaa paa Spor, der viste, at der havde været hvide Mænd paa dette Sted. Jeg ledede nu min Hest ned efter, følgende et let Spor, og kom efter et Kvarters Gang til en lille, indhegnet Plads, hvor der stod en Barkhytte i Midten af en lille Have, og hvor Ferskentrær og andre Frugttrær skinnede med deres prægtige Blomster. Ikke en Sjæl lod sig se; men en lille Hund, der var lænket ved Huset, gøede af al Magt. Jeg bandt min Hest ved Indgangen til Indelukket og gik op til Huset; men jeg kunde ingen se og talte just til Hunden, der var det første Minde om Civilisationen, som jeg havde mødt i flere Dage, da en grov Stemme fra Skoven spurgte mig, hvad jeg ønskede. Jeg vendte mig og saa en svær, vildt udseende Mand med et brunt og barket, men skjægløst Ansigt og klædt ligesom de sædvanlige Buskmænd i lyse Buxer, ulden Skjorte og Filthat. Jeg fortalte ham, hvem jeg

var og hvorfra jeg kom, og han nærmede sig derpaa og bad mig komme ind for at faa en Forfriskning og Hvile. Det indre bestod af to Værelser, kun et Vindue med to smaa Glasruder, en Luxusartikel, man ellers sjælden møder her, en Seng og en Slags Sofa af groft tilluggede Stammer samt en uhyre Kamin, hvor en Akasiestamme laa og brændte. Hvad der strax slog mig, var, at hele Huset havde et net og renligt, ja! næsten pynteligt Præg, thi dette er meget usædvanligt at træffe i Hytter, der kun ere beboede af Mænd; der var smaa Bomuldsgardiner ved Vinduet og billige Farvetryk klistrede paa de med Lærred betrukne Vægge; Gulvet var fejlet og bestroet med Akasi blomster. Solen skinnede varmt ind ad den lave Dør og kastede et blændende Lys, der gjorde den kølende Skygge inden for endnu mere behagelig. Min Vært satte nu strax en Blikkande med Vand paa Ilden og kom Te og Sukker i den. Derpaa fik han noget hjemmebagt Brød og en Krukke med Buskhonning taget frem af hule Træer, og efter at vi begge havde nydt vort Maaltid og tændt vore Piber, fortalte jeg ham først, at jeg ikke havde i Sinde at forulejlige ham med noget som helst; men at jeg dog gad vide, hvad han levede af her oppe, thi at jeg ikke havde nogen Guldgraver for mig, saa jeg strax. Han svarede da ogsaa, at han levede ved, hvad han kunde, d. v. s. han skar Bark, splittede Træ til Tagspaan, som han førte til Flodvejen paa en lille Slæde, og hvorfra det én Gang om Aaret blev hentet, og at han ogsaa somme Tider søgte efter Guld, men at han aldrig havde fundet det paa denne Side af Dalen. Hele Udtrykket i hans Ansigt og hans Bevægelser vare aldeles forskellige fra, hvad man i Reglen ser hos disse Mænd, og hans Stemme havde, om end dyb og hæs, dog en Klang og et Udtryk, der lod mig formode, at jeg havde en dannet Mand for mig. Jeg prøvede, om dette var Tilfældet ved at berøre saadanne Æmner, der kunne interessere en saadan; men intet slog an, og jeg kunde ikke blive klog paa, om han undslog sig for at tale om disse Ting eller om han var uvidende om dem. Bøger saa jeg ingen af; men de kunde jo være i det andet Værelse, i hvilket jeg ikke kom ind. Han fortalte mig nu, at han levede der alene, at han havde nogle Stykker Kvæg, Faar og Svin, og at han aldrig havde betalt Regeringen for Landet, hvor han boede; men at han var villig til at gjøre det, naar han kunde faa en Landmaaler til at opmaale det for ham. Han havde en Gang indgivet en Ansøgning til Distrikts-Landmaaleren; men formodentlig syntes det denne, at Ejendommen var for liden af Udstrækning til, at han havde nødig at tage Notis deraf. Han havde boet der i mange Aar og altid alene eller „næsten alene“ lagde han til; han saa aldrig nogen her, da det var

*) Den samme Bemærkning har man gjort om de indfødte paa Ny Zeeland; se *Ed. Erster* (Geogr. Tidsskr. 4de Bd. 1880. S. 138.

uden for den almindelige Vej for Guldsøgere, og han saa kun Mennesker, naar han drog til Bairnsdale, hvor han modtog Betaling for sine Produkter eller forsynede sig med Te, Mel, Sukker o. s. v. Hans eneste Sorg var, at der skulde komme for mange Mennesker op til Bjærgene, thi saa vilde han flytte; hans nærmeste Nabo, der boede tre danske Mil borte, havde han endnu ikke set i de 5 Aar, denne havde boet der, og han var heller ikke nysgjerrig. I det hele taget gjorde han Indtryk af at være aldeles tilfreds med sit ensomme Liv og ikke at nære noget Ønske om at leve det mere civiliserede Liv i Byerne. Jeg skiltes fra ham, undrende mig over, hvad jeg havde set og uden at kunne gjøre mig selv Rede for, hvad denne Mands rette Karakter var. Hans Tale og Bevægelser havde noget forfint og især i Sammenligning med andre Buskmænd noget elegant ved sig, og hans øjensynlige Smag for mange af det civiliserede Livs Nødvendigheder syntes at pege hen paa en Fortid, levet i Luxus. Var det en misfornøjet Gentleman, der, skuffet i Forventninger, havde trukket sig tilbage fra Verden eller levede her som en Forbryder i Angst for Samkvem med sine Medmennesker og deres Lov? Jeg kunde ikke blive klog derpaa, da det pludselig gik op for mig, og jeg tror endnu, at jeg gjættede rigtig: Han var en Kvinde. — Man træffer ofte sære Fremtoninger langt borte i Urskoven, baade Dyr og Mennesker.

Om Sommeren træffer man gjerne Guldsøgere i de nordvestlige Bjærg. Disse have kun et Telt eller de bygge sig en lille Barkhytte, der sættes op og tages ned i nogle faa Timer, eller de sove paa Jorden med ét Stykke Bark under og et andet over sig. Disse Folk leve et frit og uafhængigt Liv og tjene som oftest tilstrækkelig til at opholde sig i Byen om Vinteren; men det er ikke altid de heldigste Mennesker, man kan møde, især naar de mene, at man har enten Drikkevarer eller Penge hos sig.

Det er ikke nogen svær Sag at *nedsætte sig* i dette Land; thi Regeringen gjør alt for at begunstige stadige og industrielle Nybyggere. Den nuværende Landlov indeholder i store Træk følgende Regler: Naar en Mand har udvalgt sit Stykke Land, indgiver han en Ansøgning til Distriktets Landembedsmand og deponerer et halvt Aars Leje af Landet, der forud maa være opmaalt og mærket ved paa hvert Hjørne at have nedrammede Pæle med hans Navn og Dato. Enhver over 10 Aar har Lov til at optage 320 Akres og betaler enten 2 Shilling om Aaret pr. Acre i 3 Aar eller 1 Shilling om Aaret i 6 Aar, hvorefter han ved at betale strax 14 Shilling eller 2 Shilling om Aaret i 7 Aar faar en absolut Ejendomsret over Landet. Tilvisse højst billige Vilkaar!

I det hele taget er Victoria og især denne Del deraf det gunstigste Land for Udvandrere fra Norden; men paa samme Tid, som en Mand her kan leve et friskt og sundt Liv og skabe en Fremtid for sig og sine Børn, maa det bemærkes, at dette ikke opnaaes uden haardt Arbejde. De store Skove, der maa ryddes eller lugges, den stærke Jord, der bringer Krattet til at skyde op igjen i kort Tid, hvis det ikke er godt ryddet, og alle de andre smaa Omstændigheder, hvorom man først faar Idé, naar man skal tumle med dem, — alt fordrer, at man ikke ligger paa den lade Side.

Og i sligt Arbejde ligger just dog Lykken her; thi *man véd, at ethvert lille Arbejde er en Kapital, som er nedlagt i den Sparcebank, man danner for sin Fremtid.* Kommer nu hertil, at de store Skove og det behagelige Vejrlag gjør Livet til en stadig Nydelse, tror jeg, at det ikke er urigtigt, naar jeg raader til at foretrække dette Land, forholdsvis ukjendt og havende saa mange Fordele, fremfor at drage til Amerika, hvor den store Tilstrømning i saa mange Aar ikke har ladet andet end det middelmaadige Land tilbage. Det maa imidlertid her ikke glemmes, at i den vestlige Del af Victoria findes ogsaa en vid Mark for Nybyggere, og maaske giver Landet dér større pekuniære Fordele; men saa er Vejrlaget til Gjengæld meget varmt, tørt og i det mindste i 3 Maaneder meget ubehageligt paa Grund af de hede Vinde. Der findes vel ogsaa andre Dele af baade Victoria og de øvrige Kolonier, hvor Vejrlaget er behageligt og Fordelene ved Kolonisationen lige saa store om ikke større, men der er ikke andre end Gipps Land, der tilbyde en saadan Lejlighed for Nordboere, som med deres tarvelige Sædvaner og faa Fordringer i dette Land ville kunne danne sig et Hjem dér, især naar en større Udvandring fandt Sted. I 1876 kom to Brødre Petersen til mig og bade om Raad og Anvisning til at nedsætte sig; de fortalte mig, at de vare Søner af en Gaardmand, hvis Gaard var omtrent 40 Td. Land, for lille til at dele imellem dem og den tredje efterladte Søn. De to rejste derfor til Avstralien og havde omtrent 10,000 Kr. med sig. Jeg raadede dem til at tjene et Aar som Arbejdere paa Landet for i den Tid at blive kjendte med Land og Sprog. Efter 9 Maaneder fik jeg Lejlighed til at anvise dem en Egn, der efter min Mening snart vilde blive Gjenstand for Tilstrømning. De fulgte mit Raad og i 1880 solgte den ældste sin Part af det Land, de havde optaget, for 200,000 Kr. Sagen var, at en Jærnvej var bygget der med en Station, og at en By rejste sig paa selve Jorden, hvor de boede.

Dette Tilfælde er ikke enestaaende, men gjentages ofte. For Folk, der ere ædruelige — thi Drik er i dette

Vejrlag det værste, man kan hengive sig til — virksomme og sparsommelige, er dette Land godt; og de, som i Danmark bo til Leje og arbejde hele deres Liv for andre, kunne derovre skabe sig Selvstændighed og et eget Hjem i det nye Land. For Nordboere med Smag for en stor

og frisk Natur og uvante til den stærke Varme i de andre Kolonier, er det Land, jeg har beskrevet, særlig skikket, og det fortjener det Navn, som det i de senere Aar har faaet, „Victorias Have“.

Kryolitbruddet ved Ivigtut,

af S. Fritz, Ingeniør.

Grønlands Sydvestkyst eller Kyststrækningen imellem Kap Farvel og Frederikshaab ligger imellem omtrent 60° og 62° nordl. Bredder. Det er en høj Klippe-kyst, der overalt har dybt indskaarne Farvande, dels imellem høje Klippeer, dels som snævre Fjorde, der trænge helt ind igjennem det smalle Forland. Ved dette Forland maa da forstås den kun 4 til 8 Mile brede Kyststrækning imellem Davisstrædet og Indlandsisen eller den Ismasse, der bestandig dækker det Indre af Landet, og hvis Højde antages omtrent at falde imellem 2000 og 6000 Fod; selve Kyststrækningens Højde varierer som Regel imellem et Par Hundrede og Isgrænsens 2000 Fod, med enkelte højere Fjældtoppe. Indlandsisen antyder allerede, at Landet maa have et temmelig koldt Klima; medens Norges Vestkyst paa en tilsvarende Bredder eller paa Bergens Højde har en Middelvarme af omtrent 7°, er Middelvarmen paa Grønlands Sydvestkyst omtrent 0°, eller lavere end ved Nordkap, og Kystens Klima maa betegnes som arktisk. Den betydelige Modsætning imellem Klimaet paa Grønlands og Norges Kyster er en forenet Virkning af de Havstrømme, der træffe Kysterne, og af de der fremherskende Vindretninger. Medens Norges Vestkyst træffes af en varm, ækvatorial Havstrøm, sender den polare Havstrøm, der gennem Danmarksstrædet sætter ned langs Grønlands Østkyst, en Siderstrøm fra Kap Farvel op langs med Grønlands Sydvestkyst, der om Sommeren eller rettere fra April til Avgust fører betydelige Ismasser med sig. Og medens Norges Vestkyst har fremherskende varmere og fugtigere sydvestlige Vinde, har, især om Sommeren, de fremherskende Vinde paa Grønlands Sydvestkyst en helt anden Karakter; de sydvestlige Vinde ere da ogsaa stærkt fremherskende dér, men de ere, da de komme fra de koldeste Egne af det nordamerikanske Fastland, forholdsvis kolde og tørre. Sommeren faar derved fuldstændig en arktisk Sommers Karakter, medens Vinteren i Modsætning dertil ved sine

Vindretninger taber en Del af den arktiske Karakter; om Vinteren ere nemlig de sydvestlige Vinde fuldstændig tilbagetrængte, medens varme og fugtige sydøstlige Vinde ere meget hyppige; men da de imidlertid veksle med kolde og tørre nordlige Vinde, bliver Vinterens Middelvarme alligevel lav. De hyppige fugtige sydøstlige Vinde om Vinteren medføre stærke Nedslag, og Sydvestkysten er derfor oftest om Vinteren dækket med et betydeligt Snelæg, hvorimod de voldsomme Storme, der ledsage de sydøstlige Vinde med deres betydelige Dampfortætninger, i Reglen om Vinteren holde Farvandene paa Kysten fri for Is.

Det er paa denne Kyst, at Kryolitbruddet ved Ivigtut ligger. Beliggenheden er altsaa ingenlunde gunstig for et industrielt Etablissement; Besejlingen vanskeliggøres ved Sommerens Drivis, og Vinterarbejde hæmmes ved Snelæg og Is, medens selve Landet er et Klippe-land, yderst sparsomt befolket og med kun ringe Plantevæxt, saa at det aldeles ikke kan yde Etablissementet nogen positiv Hjælp. Det er kun selve Fjældet med den faststaaende Kryolit og dens store Værdi, der har kunnet skabe et større industrielt Foretagende paa en saa uvenlig Kyst, i det Ivigtut hidtil er det eneste Findedsted for denne Fjældart. For Tidsskriftets Læsere ville Isforholdene i Sydvestkystens Farvande og selve Kystlandets Natur med dets Plante- og Dyreliv allerede være kendte fra tidligere Afhandlinger*), og de følgende Bemærkninger skulle derfor kun give et Billede af Etablissementet ved Ivigtut.

Ivigtut ligger ved Arsuk Fjord paa 48° 10' 37" v. L. og 61° 12' 12" n. B.; det ligger paa Fjordens søndre

*) S. Fritz: Nogle Iagttagelser om Isforholdene paa Grønlands Sydvestkyst. Geogr. Tidsskr. 5te Bd. 1881. S. 78. — A. Kornerup: Minder fra en Rejse i Sydgrønland. Geogr. Tidsskr. 2det Bd. 1878. Extr. 11. — Samme: Om Grønlands Natur i de forskellige Egne af Landet. Geogr. Tidsskr. 4de Bd. 1880. S. 2.